HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

[א] בבואה (א) לבבואה דבבואה נידע דאתי לביתיה ולאו מילתא היא דילמא חלשא דעתיה ומתרע מזליה [ב] אמר אביי השתא דאמרת סימנא מילתא היא [א] יהא רגיל איניש [ב] למיכל ריש שתא קרא ורוביא כרתי סילקא ותמרי א"ל רב משרשיא לבניה כי בעיתו [ג] למיזל למגמר קמיה רבכון גרוסו מעיקרא מתני' והדר עולו קמי רבכון וכי יתביתו קמי רבכון חזו לפומיה דרבכון שנאמר [1] והיו עיניך רואות את מוריך וכי גריסיתו שמעתא גרוסו על [ד] מיא דכי היכי דמשכי מיא תמשוך שמעתכון (ב) [ג] אקילקי דמתא מחסיא [ה] ולא אפדני דפומבדיתא טב גילדנא סריא למיכל מכותחא דרמי כיפי [ד] [2] ותתפלל חנה ותאמר עלץ לבי בה' רמה קרני רמה קרני ולא רמה פכי דוד ושלמה שנמשחו בקרן נמשכה מלכותם שאול ויהוא שנמשחו מן הפך לא נמשכה מלכותם: המפטם את הקטרת: ת"ר [ה] המפטם [ב] את הקטרת ללמד בה [ו] או למוסרה לציבור פטור להריח בה חייב [ז] והמריח בה פטור אלא שמעל [ו] ומי איכא מעילה [ח] [בריח] [ז] והאמר ר"ש בן פזי א"ר יהושע ב"ל משום בר קפרא [ג] קול ומראה וריח אין בהן משום מעילה [ט] ריח אחר שתעלה תמרתו אין בו משום מעילה [י] [שהרי] אין לך דבר אחר שנעשה מצותו ומועלין בו אלמה לא והרי [ד] תרומת הדשן דנעשית מצותה ומועלין בה משום דהוי תרומת הדשן ובגדי כהונה שני כתובים הבאים כאחד [ח] וכל שני כתובין הבאין כאחד אין מלמדים הניחא לרבנן אלא לר' דוסא מאי איכא למימר [ט] דתניא [3] והניחם [ה] שם מלמד שטעונין גניזה רבי דוסא אומר כשירין הן לכהן הדיוט ומה תלמוד לומר והניחם שם [יא] שלא ישתמש בהן ביום הכפורים אחר [יב] משום דהוי תרומת הדשן ועגלה ערופה שני כתובין הבאין כאחד וכל שני כתובין הבאין כאחד אין מלמדין [יג] תרומת הדשן מאי היא דתניא [4] ושמו אצל המזבח מלמד [יד] שטעונין גניזה עגלה ערופה מאי היא דתניא [טו] [5] וערפו שם את העגלה בנחל [י] (מלמד [טז] שטעונין גניזה) ולמ"ד שני כתובין הבאים כאחד מלמדין הכא ודאי אין מלמדין משום [יז] דהוי תרי מיעוטי בתרומת הדשן [יח] כתיב ושמו הדין אין מידי אחרינא לא גבי עגלה ערופה כתיב [יט] הערופה ערופה אין מידי אחרינא לא ת"ר פיטום הקטרת [כ] [ו] הצרי והציפורן והחלבנה והלבונה [כא] משקל (ג) שבעי' של שבעים מנה [כב] מור וקציעה שיבולת נרד וכרכום [כג] משקל ששה עשר של ששה עשר מנה הקושט שנים עשר קילופה שלשה וקנמון תשעה בורית כרשינה תשעה קבין [כד] יין קפריסין סאין תלתא קבין תלתא אם אין לו יין קפריסין מביא חמר חוריין עתיק [כה] מלח סדומית רובע [כו] מעלה עשן כל שהוא ר' נתן אומר אף [כז] כיפת הירדן כל שהוא ואם נתן בה דבש [ז] פסלה [ח] חיסר אחת מכל סממניה חייב מיתה [ט] רשב"א הצרי אינו אלא [ט] שרף [הנוטף] מעצי הקטף [י] בורית כרשינה ששפין בה את הציפורן כדי שתהא נאה יין קפריסין ששורין בו את הציפורן כדי שתהא עזה והלא [כח] מי רגלים יפין לה אלא [מ] שאין מכניסין מי רגלים [כט] למקדש מסייע ליה לר' יוסי בר"ח דאמר [6] קדש היא קדש תהיה לכם [נ] כל מעשיה לא יהו אלא בקדש מיתיבי [ס] המקדיש נכסיו והיו בה דברים הראוין לקרבנות [ל] הציבור יתנו לאומנין בשכרן הני דברים הראוין מאי נינהו [לא] אי בהמה וחיה [לב] תנא ליה אי יינות שמנים וסלתות תנא ליה אלא לאו קטרת א"ר אושעיא באותה הניתנת לאומנים בשכרן [לג] [ע] דתניא מותר הקטרת [פ] מה היו עושין בה היו מפרישין [לד] (ממנה) שכר האומנין [מ] ומחללין אותה על מעות האומנין ונותנין אותן לאומנין בשכרן וחוזרים ולוקחין אותה מתרומה חדשה [לה] מתקיף לה רב יוסף הא בכולהו מותרות תני [לו] חוזרין ולוקחין אותה מתרומה חדשה והכא לא תני אלא אמר רב יוסף באחד מסממני [לז] הקטרת ת"ר קטרת [נ] היתה נעשית שס"ח מנה שס"ה [לח] כנגד ימות החמה שלשה מנין יתירין שמהן מכנים כהן גדול מלא חפניו ביום הכיפורים והשאר ניתנת לאומנין בשכרן [ק] כדתניא מותר הקטרת מה היו עושין בה מפרישין (ממנה) שכר האומנין ומחללין אותה על מעות האומנין ונותנין אותן לאומנין בשכרן וחוזרין ולוקחין אותה מתרומת [ר] הלשכה

תנו

בבואה לבבואה. צל לצלו: **ולאו מילתא היא.** דלא ליעביד איניש הכי דלמא הוי סימנא בישא ומצער נפשיה ומיתרע מזליה: **קרא.** דלעת: **רוביא.** תלתן. והני איכא דגדלי מהר ואיכא דמתקי: **קלקי.** אשפות: **ולא על אפדני דפומבדיתא.** שלסטין היו כדאמרינן בהעור והרוטב (חולין קכז.) פומבדיתאה אלוייך אשני אושפיזך: **גילדנא סריא.** דג קטן מוסרח כדאמרי' בפ"ק דמועד קטן (דף יא.) כוורא סמוך למיסרחיה מעלי: **מכותחא דרמי כיפי.** אפילו כותח שהוא משובח וחזק שמשבר את האבן כששופכין הימנו ע"ג האבן אעפ"כ לא תאכלו הימנו כדאמרי' בפ' אלו עוברין (פסחים מב.) שלשה דברים נאמרו בכותח מטמטם את הלב כו': **כיפי.** סלע כדמתרגמינן סלע [ה] כיפא: **ואם הריח בה.** בקטרת של ציבור פטור: **קול.** הנהנה מקול הכנורות ונבלים של כלי שרת: **ומראה.** הנהנה ממראה יפה [ת] של היכל: **וריח.** הקטרת: **ומשני ריח.** דקאמר אין בו מעילה לאחר שעלתה תמרתו שנעשה מצותו וכי קאמר מעל קודם לכן: **תרומת הדשן.** מועלין בה דכתיב [א] ושמו דמשמע שם תהא גניזתו: **שם את העגלה.** שם תהא קבורתה לעולם: **הערופה.** משמע היא אין אחרינא לא: **הצרי.** שרף נטף כדמפרש לקמן שרף [הנוטף] מעצי הקטף ושרף היינו מידי דמנטף מן העץ וקורין גומ"א: **צפורן.** שחלת [ב] דמתרגמינן טופרא שחלקה כצפורן: **חלבנה.** גלבנ"א: **שבולת נרד.** חד הוא ובלע"ז שפיג"א: **קילופה.** בשם וזהו [נט] שמו קנמון: (ע' קנין). סך הכל שס"ח מנין: (ד) **יין קפריסין.** שבא ממקום ששמו קפרס. ע"א בגליון יין קפריסין שעושין מקפרא של אילן הוא ששמו קפרס כגון הצלף [ו] והקפרס [ג] מ"ר: **בורית.** סאבו"ן: **כרשינה.** הבא מאותו מקום. ל"א עשב הנקרא אירב"ה שנוטי"א שעושין ממנו בורית שקורין ספוני מפי הרב הגדול: **רובע.** הקב: **מעלה עשן.** שם עשב: **כיפת הירדן.** [ט] עשב הגדל על שפת הירדן: **פסלה.** דכתיב כי כל שאור וכל דבש (ויקרא ב): **חייב מיתה.** כי עייל ביוה"כ דכתיב (שם טז) ואל יבא בכל עת אל הקודש וגו' ולא ימות וגו' בזאת יבא אהרן וגו' וכי מעייל קטרת שלא כהלכתה [ט] ביאה ריקנית היא וחייב מיתה: **רשב"ג.** לפרושי אתא: **שפין.** מושחין: **שתהא נאה.** שחורה היא: **שתהא עזה.** שיהא ריחה חזק: **למקדש.** שבעזרה היו מפטמין: **מסייע ליה כו'.** מדלא [מ] [ד] מפרש ליה [ה] (לברא בשעת שריית) סמנים ויתנו בה מי רגלים מסייע ליה דקאמר כל מעשיה בקדש בעזרה: **המקדיש נכסיו.** קיי"ל [ו] סתם הקדשות לבדק הבית: **והיו בהן דברים הראוין לקרבן ציבור.** דקיי"ל המקדיש נכסיו ויש בהן דבר הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח לעולם [ז] הראוי ליחיד מוכרין אותו ליחיד הצריך קרבן והראוי לציבור א"א להקריבו דבעי לקנותו מתרומת הקופות הילכך נותנין אותה לאומנין בשכרן ובגמרא מפרש באומני בית אבטינס שהיו נוטלין קטרת במס' שקלים בפרק התרומה מה היו עושין (פ"ד ה"ד): **הא תנא להו.** התם במסכת שקלים והני ראוין ליחיד כמו לצבור: **בהמה וחיה.** לאו דוקא: **אלא לאו קטרת.** דאינו ראוי אלא לציבור אלמא עושין קטרת מן החולין ובחוץ וקשיא לר' יוסי בר' חנינא: **באותה הניתנת כו'.** לעולם בקודש נעשית [מא] ולא הספיקו ללוקחה הימנו עד שהקדישה: **מותר קטרת.** שבכל שנה היה נשאר מאותן ג' מנים יתירין שכהן גדול מכניס ולא היה מקטיר אלא מלא חפניו ונשאר המותר ואותו מותר לא היה ראוי לשנה הבאה מניסן ואילך דניסן ראש השנה לתרומת שקלים דאמרה תורה חדש והבא קרבן מתרומה חדשה במסכת ראש השנה (דף ז.). [מב] ומה היו עושין בו: **מפרישין.** מהקדש בדק הבית את שכר האומנין [ח] המחזיקים את בדק הבית: **ומחללין.** את מותר זה על [מג] (מותר) מעות דלכל זמן שהיא בקדושתה אינן ראשין לתתה לאומנין דכל דבר שראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח לעולם: **ל"ג תני רב יהודה אלא ה"ג בכולהו מותרין תני חוזרין כו' והכא לא תני.** והא מדתני בכולהו מותרין הניתנין לאומנין חוזרין ולוקחין אותן כו' והכא לא תני הכי מכלל דלאו בקטרת גמורה קמיירי אלא בנעשית (ה) חולין וקרי לה ראוין לקרבנות צבור ותיובתא דר' יוסי בר' חנינא: **אלא אמר רב יוסף.** מאי ראוין דקתני אחד מסממני הקטרת ולא קטרת פטומה: **שס"ח מנין.** דהכי סליק חושבנא דסממנין דלעיל. בורית ויין ומעלה עשן לאו סממנין נינהו:

תוספות **קול.** לאו היינו קול לוים אלא מיני זמר דכלי שרת וכן ריח דקטורת והתם איסורא מיהא איכא כדאיתא בפסחים אבל להריח יין נסך ונבלה הוי פלוגתא דאביי ורבא בפסחים: **כתיב** ב' מיעוטי. תימה בחד מיעוט נמי סגיא דליכא למילף מאידך דא"כ מיעוטא למה לי: **מלח** סדומית רובע. מפרש ר' משה כהן כלומר דאם אין לו יין קפריסין מביא במקומו חמר חיוורין ומלח סדומית לשרות בהן הצפורן אבל לא שיערב מלח בקטורת למ"ד דקטורת לא בעיא מלח ואפילו למ"ד דבעי מלח היינו דוקא בשעת הקטרה דומיא דכל העולין הטעונין מלח ואמר ר' נתן נמי אף כיפת הירדן היינו לשרות בו את הציפורן: **אם** נתן בה דבש פסלה. בת"כ דבש אין לי [אלא] דברים שאין הדבש יפה לה מנין לרבות הקטורת שהפטמים אומרים שהדבש יפה לה כדאיתא בירושלמי אילו היה נותן בה דבש מעט לא היה כל העולם יכול לעמוד בריחה ת"ל כל דבש: **מסייע** לר' יוסי ב"ח. כלומר מדלאמר שנעשית בעזרה ומיהו אפי' אם היו עושין חוץ לעזרה לא היו שורין במי רגלים דלא גרע משופר דאין בו קדושה אלא תשמישי מצוה דקיי"ל דנזרקין ותניא שילהי ר"ה יין או מים מותר לתת בו כדי לצחצחו ומי רגלים אסור מפני הכבוד וכ"ש קטרת שנקטר לפני ולפנים ביה"כ אלא רבותא נקט דאפי' להכניסו לפנים אסור מפני הכבוד כ"ש לשרותו בהן: **אי** בהמה חיה ועוף הא תני לה. דבהמה תני בהדיא ומסיים בפ' התרומה עם שאר נכסים והיינו חיה ועוף: **מפרישין** ממנה כו'. פי' מפרישין מן המותר שהיו משערין ומכוונים כמה יוותר אותו מותר מחללין על מעות אומני הבנין ומפרש במעילה טעמא מאי והתם נפקא ליה מקרא דכתיב ועשו לי מקדש ועשו לי משלי:

מסורת הש"ס

א) יבמות קכב. [גיטין סו. הוריות יב.], ב) הוריות יב., ג) [עי' פירש"י ע"ז כח. ד"ה נקרא ורש"י ב"ק כא. ד"ה אקילקלתא], ד) [מגילה יד. הוריות יב.], ה) פסחים כו. [תוספתא דמכות רפ"ג], ו) עיין בב"ש ובה"ז, ז) [פסחים כו.], ח) [קדושין כד. וש"נ], ט) פסחים כו. חולין קיז. מעילה יא: זבחים מו. יומא יב: כד. ס., י) [לפי פירש"י דהכא וכן בתוס' קדושין נז. ועוד בתוס' ע"ז כט: ד"ה כפרה וכן עוד ברש"י חולין קיז. ד"ה עגלה ע"ש צריך הכא להיות שם תהא קבורתה], כ) [יומא נג.], ל) [ע' תוס' נדה ח. ד"ה קטף], מ) [זבחים נה.], נ) [צ"ל דאמר קדש הוא קדש יהיה לכם], ס) שקלים פ"ד מ"ו, ע) [צ"ל דתנן], פ) שקלים פ"ד מ"ה שבועות י: [מעילה יד:], צ) ב"ש מ"ז, ק) [צ"ל כדתנן], ר) [מתרומה חדשה רש"ש], ש) [במדבר כ], ת) בס"א הנהנה ממראית יפיו, א) [ויקרא ו], ב) [שמות ל], ג) [עי' מעשרות סופ"ד], ד) כ"א מפיק, ה) רש"ק מ"ז, ו) [תמורה לג:], ז) [תמורה לג:], ח) ע' בס' ב"ש שתמה על רש"י דלא איירי כלל באומני הבנין אלא מיירי באומני בית אבטינס וכו' ושדברי תלמיד טועה כתב זה,

עין משפט נר מצוה

מו א טוש"ע א"ח סי' תקפג סעיף א:
מז ב מיי' פ"ב מהל' כלי המקדש הל' י:
מח ג מיי' פ"א מהל' מעילה הל' טו:
מט ד מיי' פ"ב שם הלכה יד:
נ ה מיי' פ"א מהל' כלי המקדש הל' ה:
נא ו מיי' פ"ב מהל' כלי המקדש הל' ג:
נב ז ח מיי' שם הל' ח ופ"ה מהל' איסורי מזבח הלכה ג:
נג ט מיי' פ"ב מהל' כלי המקדש הל' ד:
נד י מיי' שם הל' ה:
כ [מיי' שם הל' ו]:
נה ל מיי' פ"א מהל' ערכין הלכה י:
נו מ מיי' פ"ד מהל' שקלים הלכה יב:
נז נ מיי' פ"ב מהל' כלי המקדש הל' ג:

תורה אור השלם

1. וְנָתַן לָכֶם אֲדֹנָי לֶחֶם צָר וּמַיִם לָחַץ וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ: ישעיהו ל כ
2. וַתִּתְפַּלֵּל חַנָּה וַתֹּאמַר עָלַץ לִבִּי בַּיי רָמָה קַרְנִי בַּיי רָחַב פִּי עַל אוֹיְבַי כִּי שָׂמַחְתִּי בִּישׁוּעָתֶךָ: שמואל א ב א
3. וּבָא אַהֲרֹן אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וּפָשַׁט אֶת בִּגְדֵי הַבָּד אֲשֶׁר לָבַשׁ בְּבֹאוֹ אֶל הַקֹּדֶשׁ וְהִנִּיחָם שָׁם: ויקרא טז כג
4. וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד וּמִכְנְסֵי בַד יִלְבַּשׁ עַל בְּשָׂרוֹ וְהֵרִים אֶת הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת הָעֹלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא ו ג
5. וְהוֹרִדוּ זִקְנֵי הָעִיר הַהִוא אֶת הָעֶגְלָה אֶל נַחַל אֵיתָן אֲשֶׁר לֹא יֵעָבֵד בּוֹ וְלֹא יִזָּרֵעַ וְעָרְפוּ שָׁם אֶת הָעֶגְלָה בַּנָּחַל: דברים כא ד
6. עַל בְּשַׂר אָדָם לֹא יִיסָךְ וּבְמַתְכֻּנְתּוֹ לֹא תַעֲשׂוּ כָּמֹהוּ קֹדֶשׁ הוּא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם: שמות ל לב

הגהות הב"ח

(א) גמ' אם חזי בבואה דבבואה כצ"ל ותיבת לבבואה נמחק: (ב) שם תמשוך שמעתכון ותיבו אקילקי: (ג) שם משקל של שבעים שבעים: (ד) רש"י ד"ה בורית וד"ה כרשינה צ"ל קודם ד"ה יין קפריסין: (ה) ד"ה ל"ג תני וכו' בנעשית מחולין:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה יין קפריסין כו' והקפרס. עי' ביצה כה ע"ב תוד"ה ואלף: ד"ה כיפת וכו' עשב הגדל. עי' ב"ק פב ע"ב רש"י ד"ה גינת הירדן: ד"ה חייב וכו' ביאה ריקנית. עיין יומא נג ע"א וצ"ע:

לעזי רש"י

גומ"א. שָׂרָף.
גלבנ"א [גלבינ"א]. חלבנה.
שפיג"א [אישפי"ג]. אזוביון.
סאבו"ן [שבו"ן]. סבון.
אירב"ה שנוטי"א [אירב"א שבונייר"א]. עשב סבוני (סבונית).
ספונ"י. סבון (באטלקית).

שיטה מקובצת

א] לבבואה ס"א בקצת ספרים ישנים (כבואה לכבואה) [בבואה לבבואה] לידע כו': ב] למיכל. ס"א למיחזי בריש שתא: ג] בעיתו למיעל אות ז' נמחק: ד] על גבי נהרא דמיא דכי: ה] מחסיא תיבו ולא: ו] בה ס"א ע"מ למוסרה כו': ז] חייב ואם הריח בה: ח] מעילה בריח והא"ר: ט] מעילה ס"א אמר ר"פ קול ומראה אין בהם משום מעילה כלל וריח לאחר שתעלה: י] מעילה שאין לך דבר שנעשה תיבת אחר נמחק: יא] שם ס"א מלמד שאסורים ללבשם כה"ג ביה"כ אחר: יב] אחר מאי איכא למימר משום: יג] מתיבת תרומת עד תיבת עגלה ערופה בס"א ליתא: יד] מלמד שטעון גניזה: טו] עי' בחדושין: טז] מלמד שטעון גניזה: יז] משום דכתיבי מיעוטי תיבות דהוי תרי נמחק: יח] כתיב ושמו. גליון כתיב ושמו וכתיב הערופה וקשה תרי מיעוטי למה לי ובחד מיעוט סגי וצ"ע תוס' ע"כ: יט] הערופה היא אין (תיבת ערופה ל"ש) ס"א וערפו שם את העגלה בנחל הדין אין מידי אחרינא לא: כ] כא] עי' בחדושין: כב] מור וקציעה שבלת נרד וכרכום ד' אלו של ט"ז (מנה) ט"ז מנה שבלת נרד בלעז אושפיקנרדי. תוס': כג] כד] עי' בחדושין: כה] מלח סדומית. על כל קרבנך תקריב מלח. תוס': כו] מעלה עשן. כך שמו ולפי שעשנו מתמר ועולה קורא כך והיה מתמר גם אחרים עמו. תוס': כז] עי' בחדושין: כח] מי רגלים. ממש וגנאי הוא להכניס בעזרה וי"מ עשב שכך שמו ומפני השם שהוא גנאי לא היו לוקחין אותה. תוס': כט] רגלים בעזרה מפני הכבוד מסייע תיבת למקדש נמחק: ל] לקרבנות צבור אות ה' נמחק: לא] אי בהמה. דתנן לעיל מיניה המקדיש נכסיו והיו בהן בהמות זכרים עולות נקבות זבחי שלמים. תוס': לב] עי' בחדושין: לג] בשכרן כדתנן מותר הקטרת זהו י"א מנין הנשארים בכל שנה פשוטה. תוס': לד] עי' בחדושין: לה] מתקיף לה רב יוסף והא בכולהו מותרות פי' כגון מותר הקטרת ותמידין שלא הוצרכו לצבור: לו] לז] עי' בחדושין: לח] כנגד ימות החמה ולא היו עושין כנגד ימות הלבנה לפי שהיה חסר בשנה מעוברת אבל עתה מה שנשאר בשנת לבנה היו מצרפין אותו עד שנת העיבור עכ"ל הרא"ש זצ"ל: לט] בשם וזהו שמו הס"ד ואח"כ מה"ד קנמון תשעה סך אות ש' ותיבת קבין נמחק: מ] מדלא מפקא ליה לברא תיבת מפרש ל"ש: מא] נעשית והכא באותה של צבור ונתנו לאומני בית אבטינס בשכרן: מב] השנה מה אות ו' נמחק: מג] על אותו מעות תיבת מותר נמחק:

מוסף רש"י

ולאו מילתא היא. דזימנא דלאע"ג דלית ליה בבואה דבבואה הדר אתי ואפילו הכי לא לעביד הכי דדלמא לא חזי בבואה דבבואה חלשא דעתיה ומתרע מזליה ולא הדר אתי משום דמיתרע מזליה דאי לא הוה עביד הכי לא הוה מיתרע מזליה והדר אתי הלכך לא לעבדי (המפרש הוריות יב.). **גרוסו מעיקרא.** כי היכי דהוי מרגלא מילתא בפומייהו ותסוון ידעין למשאל ליה (שם). **תמשוך שמעתכון.** דלא ליפסוק מפומייכו כמיין זה שמושך והולך (שם). **דמתא מחסיא.** הוו תלמידי חכמים ראויים להוראה ותרבות יפה היה בהם, אבל בפומבדיתא לא הוי תרבות מעליא כל כך וקאמר ליה מוטב לו לדור באשפה במתא מחסיא מלדור באפדנא בפומבדיתא (שם). **טב גילדנא סריא.** מוטב לאכול דג קטן מוסרח, מכותחא דרמי כיפי. את דמפרשי מוטב לאכול גילדנא סריא שאין דמיהם יקרים מכותח שאוכלים אותו עשירים ושרים הדרים ברמי כיפי, כלומר במגדלים וחומות גדולות שדמיהם יקרים (שם). **רמה קרני ולא רמה פכי.** זו היא נבואתה שנתנבאת על שאול ויהוא שלא תימשך מלכותם, במשיחת דוד ושלמה כתיב קרן השמן ובמשיחת שאול ויהוא כתיב פך (מגילה יד.). **המפטם את הקטורת.** קטורת זרה שאינה של ציבור (פסחים כו.). **או למוסרה.** אחר פיטומה, לציבור פטור. מכרת, אבל אם עשאו להנאת לצורכו, להריח בה. ועשאה בסממנין הכתובים, חייב. כרת, דכתיב (שמות ל) איש אשר יעשה כמוה להריח בה ונכרת (שם). **והמריח בה.** בקטורת של ציבור, פטור. מכרת ומתמעלה, דלא חייבה תורה אלא מפטם להריח, אלא שמעל. שנהנה מן הקודש ומביא אשם מעילות (שם). **קול.** של כלי שיר שבן הקדש (שם). **אין בהם משום מעילה.** דאורייתא הואיל ואין בהם ממש (שם). **תרומת הדשן.** בכל יום היה נוטל מלא מחתה ונותנה אצל המזבח והיא נבלעת במקומה, דכתיב והרים את הדשן וגו' ושמו אצל המזבח ומועלין בה, דכתיב ושמו אצל המזבח אלמא טעונה גניזה (שם וכעי"ז זבחים מו.). **ובגדי כהונה.** ארבעה בגדי לבן שכהן גדול נכנס בהם לפני ולפנים ביום הכפורים, דאסורין שוב להשתמש בהן, דכתיב והניחם שם (פסחים שם וכעי"ז זבחים שם). **וכל שני כתובין הבאין כאחד אין מלמדין.** מדלא כתיב חד ונגמור כולהו מיניה (קידושין כד.). מדהדר כתיב לאידך ולא יליף מקמייתא ש"מ דוקא הני קאמר (פסחים שם). **והניחם שם.** גבי בגדי יום הכפורים כתיב ופשט את בגדי הבד אשר לבש בבואו אל הקדש והניחם שם (יומא יב:). **מלמד שטעונין גניזה.** עולמית, ואין הדיוט עובד בהן כל השנה ולא כהן גדול ליום כפורים אחר (חולין קיז.). **כשירין הן לכהן הדיוט.** לעבוד בהן במקדש כל השנה (זבחים מו.) שכהן הדיוט משמש בהן בארבעה כלים (חולין שם) שכהן הן הבגדים הראוין לשימוש הדיוט, כתונת ומכנסים ומצנפת ואבנט (פסחים כו.). **ולמ"ד כו' מלמדין.** ר' יהודה במס' סנהדרין בשלהי ארבע מיתות (סז: פסחים שם). **כיפת הירדן.** "גינת ורדים" כך שמה, כיפת הירדן.

והיא היתה צריכה לקטורת והיינו כיפת הירדן על שם שדרך הורד לגדל על שפת הירדן (ב"ק פב:). **חיסר אחת מכל סממניה.** דכתיב הקטורת, שלמה ולא חסירה (יומא נג.). **מותר הקטורת.** הנותר בכל שנה מתרומה ישנה (שבועות י:) מה שהיה נשאר על שס"ה מנה (מעילה יד: ובהגהות הב"ח: ר"ל דכל שנה פשוטה פחותה שנת הלבנה י"א ימים מן שס"ה). **מה היו עושין בה.** להכשיר לשנה הבאה, דאין לך שנה שאין בה מותר קטורת משלשה מנים יתירים שמפטמין בכל שנה למלוא חפניו ביוה"כ ואי אפשר שיכנסו כולם בחפניו, כדתניא (לקמן) אחת לששים או לשבעים שנה היתה הלייה של שיריים (שבועות י:). **מפרישין (ממנה) שכר האומנין.** מפרישין מתרומת הלשכה שכר אומני בית אבטינס מפטמי הקטורת, דאמר במסכת יומא (לח.) שהיו נוטלין בכל שנה שנים עשרה מנים (שבועות שם, ועי' מעילה שם שפי' בע"א לפי סוגיית הגמ' שם). **ומחללין אותה על מעות האומנין.** מוכין המעות לאומנין על ידי אחד מן הגזברים והרי הן חול ואח"כ יחללו הקטורת עליהם ונותנין אותה לאומנין והרי היא חול וחוזרים ולוקחים אותה מתרומה חדשה, והכי נייא מילתא טפי ולא למכרה ולחזור ולקנותה דזילא מילתא (שבועות שם).

רבינו גרשום

יהודה סבר למדין לאו כל חלב שור מלאו דחקת עולם וההוא לאו מכרת דמיירי בבהמה דקדשים ומה כרת לחלק על כל בהמה ובהמה אף הני לאוין לחלק הלכך לוקה שלש: ורבנן סברי. כל חלב שור בחולין הוא דכתיב ולאו מלאו ילפינן לאיסור בעלמא כדאמר לעיל דהיינו דבר למד מעניינו דדמי להו ללאו לאו מכרת לא ילפינן דלא דמי ליה הלכך לא מצית למילף מיניה לחלק ואינו לוקה אלא שתים. ור' יהודה דמוקים לתרי קראי בקדשים מרבי לחלב חולין מכל חלב שור דשמעינן לר' יהודה דדריש כל במס' זבחים ובין רבנן ובין ר' יהודה כרת לחלב דחולין נפקא להו מרבוי כי כל אוכל חלב דאפי' למאן דלא דריש כל כי כל דריש: ואלא לר' יהודה דמוקים תרוייהו בקדשים כל חלב וכל דם כל דם למאי אתא הלכך כתב הכא לומר לך מה חלב בקדשים לוקה שתים אף דם לוקה שתים להכי אקשיה ליה לחלב: מ"ש חלב. דפשיטא ליה דלוקה שתים בלא היקשא כלומר דלא צריך היקשא משום דכתיבי ביה תרי קראי כו': אלא אימא. להכי אתא היקשא דסד"א הואיל ואיתמעיט (בסימן) כדגרסינן בסיפי' דכל בשר. תלתא קראי בדם למה לי לכם לכפר הוא חד למעוטי מנותר וחד למעוטי ממעילה וחד למעוטי מטומא' איתמעט נמי מן לאו דזרות: ואלא לרבנן. דסברי דאינו לוקה אלא אחת משום חלב היקשא למאי אתא: לכדתניא דאמר מה חלב מיוחד שחלבו חלוק מבשרו שהחלב אסור ובשר מותר ואינו מצטרף זה עם זה שאם אכל חצי זית חלב וחצי זית בשר אין מצטרפין זה עם זה דכל איסורין שבתור' אין היתר מצטרף לאיסור ואפי' בקדשים נמי אין היתר מצטרף לאיסור כדקתני ר' יהושע אמר כל הזבחים שבתורה נשתייר מהן כזית בשר כזית חלב זורק את הדם כחצי זית בשר כחצי זית חלב אין זורק את הדם. אף כל שדמו חלוק מבשרו אין מצטרף (אההוא) [ואינו] חייב אוציא דם שרצים שאין דמם חלוק מבשרן דזה וזה אסורין באכילה ומצטרף זה עם זה כדתנן במס' מעילה (דף יז) דם השרץ ובשרו מצטרפין לכעדשה. וקא ילפי מהיקשא דדם שרץ ובשרו מצטרף [א]: הא מן וזה לכם הטמא לימד על דם השרצים ובשרו שמצטרף דמייתר הוא דהא כתיב ואלה הטמאים לכם בכל השרץ: סד"א מן וזה לכם הטמא יליף דמצטרף לטומאה אבל לאכול אימא לא מצטרף לחייבי מלקות קמ"ל היקשא דמצטרף: לישנא אחרינא בשלמא לר' יהודה דדריש ליה להאי קרא כל חלב וכל דם להיקשא שפיר דתניא כל חלב וכל דם וגו' וחכ"א אינו אלא באזהרה בלאו אחד אלא לרבנן היקשא למאי אתא מיתבעי ליה כו': אמר רבינא. הואיל וכך דאמרת שאין דמו חלוק מבשרו

[א] כל זה הובא בערוך ערך דם ג'.

MOZNAIM SHAS